

Óli Jacobsen

Valdimar Tómasson:

SMIÐJAN Í GRØNUSKRIÐU

Valdimar greiðir millum annað frá smiðjuni hjá pápa sínum, Tummasi. Ein smiðja tá í tíðini hevði eitt fjølbroytt virksemi

2. partur

Í seinasta parti greiddi Valdimar frá kornvelting og torvskurði á Skipanesi. Men ein stórir partur av lívinum hjá Valdimar hevur verið smiðjuarbeiði, og hetta byrjaði við pápa hansara, Tummasi. Sjálvur hevur Valdimar havt eitt einastandandi savn millum annað gomlum motorum, sum nú er í Norðoyggjum.

Nú greiðir Valdimar frá smiðjuni hjá pápanum og frá lívinum, sum hann minnst tað sum ungur.

Fyrsta smiðja

Tann fyrsta smiðjan varð bygd í 1920-unum. Hon var lagað úr gróti, og teir, sum lagaðu hana, vóru teir gitnu ommubeiggjarnir hjá mær, mammubeiggjarnir hjá mammu, Venzil og Jákup á Glyvrum.

Teir brøðurnir vóru tiltiknir menn at laga grót, og eg haldi, at bróður teirra, Jóan Dávid úr Niðaragerði í Sølmundarfirði, varð við.

Men seinni vísti tað seg, at smiðjan var ov lítil, tí arbeiðið vaks, og tá varð bygt afturat.

Hevði lært í Mikladali

Timburverkstaðið var á loftinum. Pápi lærði til smið í Norðnastovu í Mikladali. Har búði hann eina tíð við tí fyrru konuni. Pápi segði, at í Mikladali vóru allir smiðir, bæði træ- og jarnsmiðir, so pápi lærði bæði hesi fakini. Síðan flytir pápi til Norðragøtu og byggir hús áfast hjá bróðurinum Jóan David úti á Fløtum, sum eisini var ein kendur og dugnaligur smiður, hann hevði smiðju í kjallaranum. Pápi hevði innaru helvtina og Jóan Dávid hina av húsinum. Pápi hevði smiðju í endanum á húsinum. Her búðu tey í nøkur ár, og í Gøtu eru beiggjar mínir Hans Jacob og Sofus Sivar grivnir. Teir doyðu báðir sama dag sum smádreingir av kikhosta.

Mamman í smiðjuni

Aftur til smiðjuna á Skipanesi.

Tummas var av Skipanesi, men smiðjan var í Grønuskriðu í Søldarfirði

Áðrenn vit vuku til, mátti mamma hjálpa pápa í smiðjuni, bæði at blása og sleggja. Tá var blásubjølur í smiðjuni. Hann minnst eg ikki. Tá ið eg kom til, var har sentrifugalblásari at vinda við hond.

Hetta man hava verið strævið og tungt hjá eini konu við børnum. Tá ið mamma lá til tað síðsta sum 89 ára gomul, durvaði hon í fleiri dagar og tosaði fyri seg sjálva. Tá var hon í huganum aftur í smiðjuni, og tað var ein hending, tá ið hon var 12 ára gomul, sum rann fram fyri hana.

Ein sunnudag í kirkjutíð var hon farin oman í fjøruna. Tá finnur hon eina nísu, sum hevði fløkt seg inn í reipataran.

Hon rennur so niðan eftir abbanum, Tummasi, sum var úr Hanusarstovu á Skála. Hann fer oman og ber nísuna niðan á bakka, har opnaði hann hana, so grasið varð reytt av blóðinum.

Seinri komu bøndur úr Sølmundarfirði inn eftir bakkanum. Gerðini norðanfyrir vóru hagi. Teir sóu blóð í grasinum og hildu, at seyður var dripin. Tey vóru so lögð undir seyðastuldur!

Tað gramdi hon seg um til sín doyggjandi dag. Hon helt, at hon var straffað, tí hon ikki hevði sitið inni í kirkjutíð!

Men, sum eg segði við hana tá, at tað gjørdist einki við tað, tí

har vóru øll deyð.

Seinni kom hon at spæla eina stóra rollu í smiðjuni.

Eg fekk tíðliga áhuga fyri smiðjuarbeiði. Eg var lítil smádrongur, tá ið eg byrjaði at stríðast at gera dampmaskinu í stand. Tað vóru nógvar slíkar til.

Eg haldi, at eg mundi verða um 4-5 ára gamal, tá eg byrjaði í smiðjuni. Eg hevði til arbeiðis at

vinda blásaran. Men eg rakk illa upp til handtakið, so eg mátti standa á einum kassa. Tað var ikki bara at siga tað, tí tá ið sveisað var í eldinum, komu nógvir gløðandi neistar úr eldinum, so tað ráddi um at ansa væl eftir.

Ofta komu neistarnir niður á hálsin. Neistarnir vóru kallaðir smiðjuloppur. Tá mest stóð á,

mátti ansast eftir skiftivís at blása og vinda, og tað mátti vera javnt. Varð steðgað á, vóru øðilig róp um antin at vinda ella blása, sum tørvur var á.

Synirnir máttu sleggja

Tá eg varð 10 ára gamal, byrjaði vit brøðurnir at sleggja. Tað vóru triggjar støddir av sleggjum. Vit byrjaðu við teirri minstu, tí hon var sum ein stórir hamari. Tá vit vórðu trettan ár, var tað við tí næstu sleggjuni í stødd, og tá vit vóru fimtan ár, var tað ta við tí størstu sleggjuni.

Fyri mína tíð í smiðjuni hevði pápi serligar sleggjarar í arbeiði. Tað var áðrenn vit styrknaðu so mikið, at vit kundu taka yvir. Ein sleggjari var úr Skálafirði, giftur út á Skipanes. Hann æt Sámál Østerø, sonur Marius í Skálafirði. Marius og pápi vóru systkinabørn, so eg og Sámál vóru trímenningar. Kona hansara, Jóhanna, og eg vóru systkinabørn, so tað var alt nær í slekt.

Hin sleggjarin var Sørin Solmundur av Lambareiði. Í øllum hesum stríði og strevi varð eisini skemtað. Sørin meinti, at hann var tann sterkari. Hann gav sær sjálvum navn "tann prúði", so hann varð bara kallaður tað.

Hetta var smiðjan